

Orgulje na prostoru dubrovačke biskupije (4)

Božidar Grga, Šibenik

Dubrovnik, Župa sv. Andrije, orgulje iz vile Šeherezada (orgulje i orgulje-automat)

Kategorija: poseban raritet, vrhunac u gradnji ovog tipa orgulja

Smještaj: bile postavljene u salon vile Šeherezada u Dubrovniku, sada su uskladištene u 2 prostora.

Veličina: vrlo velike automatske orgulje

Tip: njemačke s naglašeno romantičarskom dispozicijom

Graditelj: njemačka radionica WELTE MICHAEL & SOHNE (Freiburg)

Vrijeme gradnje: između 1926. i 1928.

Stupanj izvornosti: vrlo visok

Posebnosti: 1. Sačuvano je 100 ili više papirnatih perforiranih svitaka, tonskih zapisa. 2. Pročelje orgulja (prospekt) je vrlo uspješni obrtnički i u Hrvatskoj jedinstven umjetnički rad.

Stanje: izvan funkcije su, devastirane kroz više desetljeća, s novim oštećenjima prouzročenim nestručnim preseljenjem.

Zadnji uviđaj: 30. travnja 2004.

Orgulje imaju dva manuala opsega C-c⁴, pedal opsega C-f⁴ i ukupno 20 registara:

I. manual	II. manual	Pedal
1. Vox coelestis 8'	9. Viol. D'orch. 8'	17. Still gedeckt 16'
2. Viol. D'orch. 8'	10. Traversflöte 8'	18. Subbass 16'
3. Traversflöte 8'	11. Bordun 8'	19. Bordun 8'
4. Gamba 8'	12. Horn 8'	20.? (Otpala pločica)
5. Principal 8'	13. Viola 8'	
6. Fagott 8'	14. Oboe 8'	
7. Flöte 4'	15. Vox humana 8'	
8. Harfe	16. Klarinette 16'	
	Vox humana Echo	
	? (Otpala pločica)	
	? (Otpala pločica)	

Dispozicija

Prijenos je pneumatski s elektro-mehaničkim pomagalima u sviraoniku.

Spojevi: super-II, II-I, sub II-I, super II-I, ped.-II, ped.-I, super-I

Kolektivi: ima 8 klipića na utiskivanje, no otpale su pločice sa zapisima

Pomagala: jedna slobodna kombinacija, stupaljka za crescendo (rebrenice) i crescendo stupaljka (umjesto uobičajenog valjka). Građene su za salon vile Šeherezada u Dubrovniku u što nas uvjeravaju oblik i veličina zračnica i dimenzije ukrasnog pročelja. Ono je stilski u skladu sa ambijentom i moguće je da je rađeno po ideji Alfreda Kellera koji je projektirao vilu Šeherezada (gotički, maurski i secesijski elementi). Ali, postoji priča koja je do nas došla iz kruga europskih graditelja orgulja. Navodno su ovo jedne od dvojih orgulja blizanaca koje su bile naručene za salone na brodu Titanic. Kako nisu bile dovršene na vrijeme, ostale su u radionici. Drugi primjerak je danas u Americi. Uz orgulje su sačuvani tonski zapisi na papirnatim perforiranim svicima, a svaki je u posebnoj kartonskoj kutiji. Ima ih 125 i dobro su sačuvani. Cijela fonoteka! To su tonski zapisi skladbi koje su uživo izvodili renomirani umjetnici s konca XIX. i početka XX. stoljeća. Išao bih tako daleko da bih stavio znak jednakosti između vrijednosti fonoteke i samih orgulja. Sreća je da je ministarstvo financiralo inventarizaciju, popis i katalogizaciju svitaka. Ipak bit će ih moguće preslušati tek kad se obnove automatske orgulje.

Janjina, crkva sv. Vlah

Kategorija: recentne orgulje

Smještaj: na pjevalištu

Veličina: male jednomanualne orgulje

Graditelj: njemačka radionica BRAĆA RIEGER, op. 1485 (Jägerndorf)

Vrijeme gradnje: oko 1909. god.

Stupanj izvornosti: visok

Stanje: cjelovite, zapuštene, izvan uporabe

Zadnji uviđaj: 27. siječnja 1975. god.

Dispozicija

Orgulje imaju manual opsega C-f³, pedal opsega C-d¹ i 6 registara:

1. Subbass 16' (pedal)
2. Principal 8'
3. Salicional 8'
4. Gedeckt 8'
5. Octav 4'
6. Dolce 4'

Prijenos je pneumatski.

Spojevi: Pedalcoppel

Kolektivi: F, FF

Orgulje su namijenjene isključivo bogoslužju. Za uviđaja 1975. g. orgulje su bile u uporabi. Sada su jako zapuštene i glasa se tek poneki ton. Inače su cjelovite i nisu devastirane.

Korčula, crkva sv. Nikole

Kategorija: recentne orgulje

Smještaj: na koru

Veličina: manje dvomanualne orgulje

Graditelj: austrijska radionica BRAĆA MAYER (Feldkirck – Vorarlberg)

Vrijeme gradnje: 1914. god. (anketa)

Stanje: Uredno održavane, u uporabi su.

Zadnji uviđaj: 29. siječnja 1975. god.

Dispozicija

I. manual		II. manual		Pedal
1. Mistura 2'	6. Viola 8	11. Subbass 16'		
2. Ottava 4'	7. Aeolina 6'			
3. Flauto amabile 8'	8. Voce celeste 8'			
4. Gamba 8'	9. Bourdon 8'			
5. Principal 8'	10. Flauto traverso 4'			

Prijenos je pneumatski.

Spojevi: II-I, I-pedal, II-pedal, super II-I, sub II-I

Kolektivi: P, MF, F

Pomagala: crescendo valjak, tremolo

Mogućnosti instrumenta:

Orgulje imaju interesantnu dispoziciju; jasan principalov kor, dvije flaute i 4 nježnija registra uže menzure. Osim za bogoslužje, mogu poslužiti i za izvođenje skromnije koncertne literature.

Iz prošlosti: U razgovoru s jednim od redovnika, pri prvom obilasku 8. kolovoza 1971. doznali smo da su postojale orgulje prije ovih i da su bile na koru, prislunjene uz desni zid.

Korčula, crkva sv. Marka

Kategorija: mlađe povijesne orgulje

Smještaj: na pjevalištu

Tip: mletačko-dalmatinski

Koncepcija: talijanski romantizam

Veličina: srednje osamstopne

Graditelj: radionica BAZZANI (Pietro e nepote), op 324 (Venezia)

Vrijeme gradnje: 1883.

Stupanj izvornosti: dosta visok, oko 80 % intervenirao M. Majdak

Posebnost: anakronizam je efekt slavuj, («tič», uccelletti)

Stanje: u uporabi ?, nema nove informacije

Zadnji uviđaj: 29. siječnja 1975.

Dispozicija

Orgulje imaju dva manuala opsega C-f³, pedal opsega C-h⁰ i ukupno 13 registara:

Ripieno (principalov niz)	Registri da cocncerto
1. Principale (bassi i soprani objedinjeno)	8. Voce umana soprani
2. Ottava	9. Flauto in ottava 4'
3. Quintadecima (preimenovano u Superoktav)	10. Flauto reale 8'
4. Decima nona (preimenovano u Quinta 1 1/3')	11. Bourdon 8' (Majdak ?)
5. XXII, XXVI i XXIX, sada Mixtur 3fach	12. Salizional 8' (Majdak?)
6. Contrabassi	13. Campanelle bassi (do cis ¹)
7. Ottava di CTB	Uccelletti (tič)

Prijenos je mehanički, ovješeno.

Spojevi: manual-pedal uvijek

Zamijećene su Majdakove uobičajene intervencije na orguljama mletačko-dalmatinskog tipa, izvedene vjerojatno šezdesetih godina 20. stoljeća: sažimanje dva i više registara na jednu zajedničku komandu, preimenovanje registara u stilu kontinentalnih radionica i odstranjivanje pojedinih registara i zamjena novim. Osim navedenih intervencija, uklonio je Bazzani-jevo kućište kako bi oslobodio rozetu na pročelju crkve. Prospektne svirale su sada slobodnostojeće.

Mogućnosti instrumenta: Orgulje su u ovom obliku pogodne za liturgijska slavlja i koncertnu izvedbu manje zahtjevne literature (djelomice barok i talijanski autori XIX stoljeća).

Iz prošlosti: Do danas su se prema dostupnim spoznajama u korčulanskoj katedrali izmijenile troje orgulje. Gradnja prvih za koje znademo ugovorena je 1556. godine s Vincenzom Colombi iz Mletaka¹, a dovršetak i postavljenja dogovoreni su za Božić 1557. g. Bile su to orgulje s najduljom sviralom od 7 mletačkih stopa, a imale su 6 registara (tenori, ottave, quintedecime, vigesime secunde, vigesime seste et flauti, con piffaro).

Druge poznate orgulje je izradio Gaetano Moscatelli 1800 godine. Sudeći prema ugovoru, pogođena je gradnja velikih osamstopnih katedralnih orgulja mletačko-dalmatinskog tipa, s jednim manualom i pedalom i ukupno 20 registara. Ovo su do sada najveće poznate njegove orgulje, a građene su u skladu s Nakićevim načelima. Evo dispozicije:

Ripieno (principalov niz)	Registri da cocncerto
1. Principale bassi	1. Flauto in ottava
2. Principale soprani	2. Flauto in duodecima
3. Ottava	3. Tromboncini bassi
4. Quintadecima	4. Tromboncini soprani
5. DecimVigesima seconda	5. Flauti traversi bassi
6. Vigesima seata	6. Flauti traversi soprani
7. Vigesima nona	7. Violoncello basso
8. Trigesima terza	8. Violoncello soprano
9. Trigesima sesta	9. Tromboni (pedale)
10. Contrabassi	
11. Ottava di CTB	

Dodaci: Tira tutti, Tamburo, Uccelletti

Kuna, franjevačka crkva Gospe Delorite

Kategorija: mlađe povijesne orgulje

Smještaj: na koru

Veličina: veće jednomannualne orgulje

Graditelj: Njemačka radionica BRAČA RIEGER, OP. 660 (Jägerndorf)

Vrijeme gradnje: sam konac 19. stoljeća

Stanje: izvan uporabe, svirale su raznesene

Zadnji uviđaj: 27. siječnja 1975. god.

Dispozicija

Orgulje su imale manual opsega C-f³, pedal opsega C-d¹ i ukupno 11 registara:

Manual	Pedal
1. Principal 8'	10. Subbass 16'
2. Bourdon 16'	11. Cello 8'
3. Hohlflöte 8'	
4. Gamba 8'	
5. Salicional 8'	
6. Vox humana 8'	
7. Rohrflöte	
8. Octave 4'	
9. Mixtur 3fach	

¹ Cvito Fisković, *Iz glazbene prošlosti Dalmacije*, *Mogućnosti* br. 6-7, god XXI, str. 724-725, Split 1974.